कोशी प्रदेश लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण कार्यविधि, २०८०

प्रदेश सरकार
मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय
कोशी प्रदेश, विराटनगर, नेपाल

कोशी प्रदेश लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण कार्यविधि, २०८०

नेपालको संविधानले दिशानिर्देश गरे बमोजिम समानुपातिक, समावेशी र सहभागितामूलक सिद्धान्तका आधारमा समतामूलक समाजको निर्माण गर्न राज्यका सबै अङ्ग, तह र क्षेत्रगत विषयहरूमा लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको विषयलाई आन्तरिकीकरण, मूलप्रवाहीकरण र संस्थागत गरी सुशासन अभिवृद्धि गर्ने कुरालाई आत्मसाथ गर्दै कोशी प्रदेश सरकारका समग्र क्रियाकलापहरूलाई लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको कसीमा परीक्षण गरी प्रदेश सरकारबाट निर्माण गरिने नीति, कानून, योजना तथा बजेट, सञ्चालन गरिने आयोजना तथा कार्यक्रम र सम्पादन गरिने प्रशासनिक क्रियाकलापहरूलाई लैससासमैत्री बनाउन वाञ्छनीय भएकाले,

प्रदेश सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) ऐन २०७६ को दफा ४५ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी कोशी प्रदेश सरकारले यो कार्यविधि स्वीकृत गरी लागु गरेको छ ।

परिच्छेद —१

प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भः** (१) यस कार्यविधिको नाम "लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण कार्यविधि, २०७९" रहेको छ ।

(२) यो कार्यविधि तुरून्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. **परिभाषा:** विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा,-

(क) "निकाय" भन्नाले प्रदेश सरकार अन्तर्गतका सबै मन्त्रालय, आयोग, विभाग, निर्देशनालय, डिभिजन, कार्यालय तथा प्रदेश सरकार अन्तर्गत वा मातहत रहेका अन्य सम्पूर्ण इकाइ सम्झनु पर्छ ।

(ख) "परीक्षण कार्यदल" भन्नाले **दफा ५** बमोजिमको लैससास परीक्षण कार्यदल सम्झनु पर्छ ।

(ग) "प्रदेश सरकार" भन्नाले कोशी प्रदेश सरकार सम्झनु पर्छ ।

(घ) "लक्षित समूह" भन्नाले नेपालको संविधानको धारा १८ को उपधारा (३) मा उल्लेख गरिएका वर्ग र नेपाल सरकारले लक्षित समूह भनी तोकेका वर्ग वा समुदाय सम्झनु पर्छ ।

(ङ) "लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट" भन्नाले लैङ्गिक समानताको लागि बजेटको सुनिश्चितता तथा बजेट निर्माण र कार्यान्वयनका सबै चरणमा लैङ्गिक मूलप्रवाहीकरणको प्रक्रिया सम्झनु पर्छ ।

(च) "लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण वा लैससास परीक्षण" भन्नाले लैङ्गिक समानता तथा समावेशीकरण विकास गर्न तय गरिएको बजेट र

कार्यक्रममार्फत तोकिएको उद्देश्य हासिल भए नभएको लेखाजोखा र परीक्षण गरी सुधारका उपाय पहिल्याउन यस कार्यविधि बमोजिम प्रदेश अन्तर्गतका निकायमा गरिने परीक्षण सम्झनु पर्छ ।

(छ) "लोपोन्मुख समुदाय" भन्नाले नेपाल सरकारले लोपोन्मुख भनि तोकेका समुदाय, जातजाति वा समूह सम्झनु पर्छ ।

(ज) "लैससास" भन्नाले लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको संक्षिप्त रूप सम्झनु पर्छ ।

परिच्छेद —२
कार्यविधिको उद्देश्य

३. **कार्यविधिको उद्देश्यः** यस कार्यविधिको उद्देश्य देहाय बमोजिम रहेको छ :—

(क) प्रदेश सरकार अन्तर्गतका निकायको लैससास परीक्षणमार्फत लैससासको अवस्था पत्ता लगाई सुधारका लागि संस्थागत संरचना र कार्यक्रमहरूमा सम्बोधन गर्दै लैङ्गिक मूलप्रवाहीकरण र सशक्तीकरण गरी समग्र शासकीय क्षेत्रमा सुशासन अभिवृद्धि गर्ने,

(ख) प्रदेश सरकारको विकास प्रक्रियामा लक्षित वर्गको निर्णायक तथा अर्थपूर्ण सहभागिता सुनिश्चित गरी आर्थिक तथा सामाजिक सशक्तीकरण गर्ने,

(ग) प्रदेश सरकार अन्तर्गतका निकायले सञ्चालन गर्ने सबै योजना तथा कार्यक्रमहरूको प्रत्येक चरणमा लैससासमैत्री अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने परिपाटीलाई संस्थागत गर्दै लैजाने ।

परिच्छेद —३
लैससास परीक्षण कार्यदल गठन तथा काम, कर्तव्य र अधिकार सम्बन्धी व्यवस्था

४. **प्रत्येक निकायले लैससास परीक्षण गर्नु पर्नेः** (१) प्रदेश सरकार अन्तर्गतका प्रत्येक निकायले वर्षमा एक पटक लैससास परीक्षण गर्नु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको परीक्षण कार्य प्रत्येक वर्षको प्रथम चौमासिक भित्रमा सम्पन्न गर्नु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिमको परीक्षण कार्य प्रत्येक निकायहरूको आन्तरिक स्वलेखाजोखामा आधारित हुनेछ ।

(४) उपदफा (१) बमोजिम लैससास परीक्षण गर्दा सम्बन्धित निकायले अघिल्लो आर्थिक वर्षको तथ्यलाई आधार मानी गर्नु पर्नेछ ।

५. **<u>परीक्षण कार्यदल गठन गर्नु पर्ने</u>**ः (१) लैससास परीक्षणमार्फत प्रदेश सरकारका कामकारबाहीमा सुशासन अभिवृद्धि गर्न प्रत्येक निकायले देहाय बमोजिमको एक लैससास परीक्षण कार्यदलको गठन गर्नु पर्नेछ :—

(क) लैससास परीक्षण गर्ने निकायको प्रशासन वा लैससास महाशाखा/शाखा प्रमुख —संयोजक

(ख) लैससास परीक्षण गर्ने निकायको अधिकृतस्तरको कर्मचारी —सदस्य

(ग) सामाजिक विकास मन्त्रालय वा सामाजिक विकास कार्यालयको प्रतिनिधि —सदस्य

(घ) लैससास परीक्षण गर्ने निकायको लैङ्गिक सम्पर्क व्यक्ति —सदस्य—सचिव

(२) उपदफा (१) बमोजिमको कार्यदलले लैससास परीक्षण कार्यको सहजीकरण र परामर्शका लागि सम्बन्धित विषयका विज्ञ तथा कर्मचारीलाई आफ्नो बैठकमा आमन्त्रण गर्न सक्नेछ।

६. **<u>परीक्षण कार्यदलको काम, कर्तव्य र अधिकार</u>**ः यस कार्यविधिमा अन्यत्र उल्लिखित कुराका अतिरिक्त परीक्षण कार्यदलको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ :-

(क) आफ्नो निकायको लैससास परीक्षणका लागि आवश्यक सम्पूर्ण प्रबन्ध मिलाउनु,

(ख) तोकिएको समयमै लैससास परीक्षण कार्य सम्पन्न गर्नु, गराउनु,

(ग) वस्तुगत आधारमा आफ्नो निकायसँग सम्बन्धित परीक्षण सूचकहरूको इमानदारीपूर्वक छनोट र स्वघोषणा गरी लैससास परीक्षण गर्नु, गराउनु,

(घ) लैससास परीक्षण गर्ने क्रममा सरोकारवालाहरूसँग आवश्यक छलफल तथा परामर्श गर्नुका साथै परीक्षणमा सरोकारवालाहरूको सहभागिताको सुनिश्चितता गर्नु,

(ङ) यस कार्यविधिमा उल्लिखित विधि तथा तरिकाहरूको पालना गरी लैससास परीक्षण गर्नु, गराउनु,

(च) लैससास परीक्षणका क्रममा आवश्यकता अनुसार अन्तर—निकाय समन्वय गर्नु,

(छ) लैससास परीक्षणबाट आएको नतिजाका आधारमा आफ्नो निकायलाई थप लैससासमैत्री निकायको रूपमा स्थापित गरी सुशासन अभिवृद्धि गर्न आवश्यक पहल गर्नु ।

परिच्छेद –४

परीक्षण सूचक, नतिजा, विधि र प्रक्रिया सम्बन्धी व्यवस्था

७. **लैससास परीक्षण सूचक**ः (१) प्रत्येक निकायले लैससास परीक्षण गर्दा देहायका विषयक्षेत्रका विभिन्न सूचकहरूमा आधारित रही परीक्षण गर्नु पर्नेछ :–

(क) नीति, कानून, योजना तथा कार्यक्रम,

(ख) संस्थागत व्यवस्था,

(ग) मानव संसाधन तथा क्षमता विकास,

(घ) सुशासन तथा उत्तरदायित्व,

(ङ) सेवा प्रवाह ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमका विषयक्षेत्रमा प्रति विषयक्षेत्र पन्ध्रवटा सूचकहरूका आधारमा अधिकतम एक/एक अङ्कका दरले **कुल पचहत्तर (७५) अङ्कभारमा** लैससास परीक्षण गर्नु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि प्रत्येक निकायलाई आफ्नो निकायसँग सम्बन्धित सूचकहरूको स्वघोषणा गर्दै छनोट गरी सोही बमोजिम प्रतिसूचक एक अङ्कका दरले अङ्कभार कायम गरी लैससास परीक्षण गर्न बाधा पर्ने छैन ।

(४) लैससास परीक्षणका सूचक र अङ्कभार अनुसूची –१ बमोजिम हुनेछ ।

८. **लैससास परीक्षण नतिजा**ः प्रत्येक निकायले गरेको लैससास परीक्षणको नतिजा देहाय बमोजिम गणना हुनेछ :-

(क) आफ्नो निकायसँग सम्बन्धित सूचकहरूको कुल अङ्कभारको चालिस प्रतिशतभन्दा कम अङ्क प्राप्त गरेमा कमजोर मानिने,

(ख) आफ्नो निकायसँग सम्बन्धित सूचकहरूको कुल अङ्कभारको चालिस प्रतिशतदेखि माथि पचास प्रतिशतसम्म अङ्क प्राप्त गरेमा सामान्य मानिने,

(ग) आफ्नो निकायसँग सम्बन्धित सूचकहरूको कुल अङ्कभारको पचास प्रतिशतदेखि माथि पचहत्तर प्रतिशतसम्म अङ्क प्राप्त गरेमा उत्तम मानिने,

(घ) आफ्नो निकायसँग सम्बन्धित सूचकहरूको कुल अङ्कभारको पचहत्तर प्रतिशतदेखि माथि अङ्क प्राप्त गरेमा उत्कृष्ट मानिने ।

९. **लैससास परीक्षण विधिः** (१) लैससास परीक्षण विधि अनुसूची –२ मा उल्लेख भए बमोजिम हुनेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको विधि पालना गर्दै आफ्नो निकायको लैससास परीक्षण गर्दा परीक्षण कार्यदलले आयोजना गरेको कार्यशालामा प्राप्त प्राप्ताङ्कलाई उतार गर्ने माकुरे जालोको ढाँचा अनुसूची –३ बमोजिम हुनेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिमको विधि पालना गर्दै आफ्नो निकायको लैससास परीक्षण गर्दा परीक्षण कार्यदलले आयोजना गरेको कार्यशालामा गरिने सबल र दुर्बल पक्ष तथा अवसर र चुनौतीको विश्लेषणको नतिजालाई अनुसूची —४ र प्राप्त मुख्य उपलब्धिहरूलाई अनुसूची —५ बमोजिमको ढाँचामा उतार गर्नु पर्नेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिमको विश्लेषणको आधारमा आगामी दिनमा सञ्चालन गर्नु पर्ने क्रियाकलाप र सुझाव समेत राखि तर्जुमा गरिने लैससास कार्यान्वयन कार्ययोजनाको ढाँचा अनुसूची — ६ बमोजिम हुनेछ ।

१०. **लैससास परीक्षणका प्रक्रियाहरू**: लैससास परीक्षणका प्रक्रियाहरू अनुसूची – ७ मा उल्लेख भए बमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद — ५

परीक्षण प्रतिवेदन, नतिजाको गुणस्तरीयता तथा समीक्षा र सार्वजनिकीकरण सम्बन्धी व्यवस्था

११. **लैससास परीक्षण प्रतिवेदन**: (१) परीक्षण कार्यदलले आफ्नो निकायको लैससास परीक्षण गरी अनुसूची — ८ बमोजिमको ढाँचामा तीनप्रति लैससास परीक्षण प्रतिवेदन सम्बन्धित निकायको प्रमुख समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम पेश हुन आएको प्रतिवेदनको एक/एक प्रति सम्बन्धित निकायको प्रमुखले मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिपद्को कार्यालय तथा सामाजिक विकास मन्त्रालयमा पठाउनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम प्राप्त हुन आएको प्रतिवेदनका आधारमा लैससासको अवस्था सुधारका लागि मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयले आवश्यकता अनुसार सामाजिक विकास मन्त्रालयको समेत राय लिई सम्बन्धित निकायलाई आवश्यक निर्देशन दिन सक्नेछ ।

१२. **लैससास परीक्षण नतिजाको गुणस्तरीयता**: (१) लैससास परीक्षणको अन्तिम प्रतिवेदनको प्राप्तिपश्चात सामाजिक विकास मन्त्रालयले प्रतिवेदनको अध्ययन तथा पेश गरिएका प्रमाणहरूको आवश्यकता अनुसार स्थलगत रुजु समेत गरी नतिजाको गुणस्तरीयता मापन गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम नतिजाको गुणस्तरीयता मापन गर्ने क्रममा सामाजिक विकास मन्त्रालयले सम्बन्धित निकायलाई लैससासको अवस्था सुधारका सम्बन्धमा राय सुझाव दिन सक्नेछ।

१३. **लैससास परीक्षण नतिजाको समीक्षा**: (१) लैससास परीक्षणको नतिजा आ–आफ्नो नीतिगत तथा कार्यगत संयन्त्र बैठकमा छलफल गराई दफा ११ बमोजिम प्राप्त निर्देशन तथा दफा १२ बमोजिम प्राप्त राय सुझाव तथा अनुसूची —६ बमोजिमको लैससास कार्यान्वयन कार्ययोजनाको कार्यान्वयन गर्नु प्रत्येक निकायको दायित्व तथा जिम्मेवारी हुनेछ ।

१४. **नतिजा सार्वजनिक गर्ने**: (१) यस कार्यविधि बमोजिम गरिएको प्रत्येक निकायको लैससास परीक्षणको अन्तिम प्रतिवेदनको आधारमा प्राप्त नतिजा प्रविष्टि गरी मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयले प्रत्येक वर्षको पौष महिनाभित्र सार्वजनिक गर्नु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम नतिजा सार्वजनिक गर्दा प्रत्येक सार्वजनिक निकायले प्राप्त गरेको अङ्क तथा सो का आधारमा लैससासका दृष्टिकोणले उत्कृष्ट, उत्तम, सामान्य वा कमजोरमध्ये सम्बन्धित निकायको अवस्था के-कस्तो रहेको छ ? सो समेत खुलाइ सार्वजनिक गर्नु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिमको नतिजा प्रविष्टि र सार्वजनिकीकरण कार्यका लागि मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयले सूचना प्रविधिमा आधारित सफ्टवेयरको विकास गरी प्रयोगमा ल्याउन सक्नेछ ।

परिच्छेद —६

विविध

१५. **सहजकर्ताको सेवा लिन सकिने**: यस कार्यविधि बमोजिमको लैससास परीक्षण कार्यका लागि प्रचलित खरिद कानूनको अधीनमा रही लैससास परीक्षण तथा अभिमुखीकरण प्रशिक्षक प्रशिक्षण प्राप्त आन्तरिक तथा बाह्य सहजकर्ताको सहयोग वा सेवा लिन सकिनेछ ।

१६. **लैससास परीक्षणमा आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग प्राप्त गर्न सकिने**: कोशी प्रदेशमा प्रदेश तथा स्थानीय शासन सहयोग कार्यक्रम सञ्चालनमा रहँदासम्म उक्त कार्यक्रमबाट समेत लैससास परीक्षणमा आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग प्राप्त गर्न सकिनेछ ।

१७. **बैठक भत्ता**: लैससास परीक्षण कार्यदलको बैठकमा भाग लिएबापत कार्यदलका सदस्य तथा आमन्त्रितले प्रचलित कानून बमोजिम बैठक भत्ता प्राप्त गर्नेछन् ।

१८. **अनुसूचीमा हेरफेर तथा संशोधन**: मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयले यस कार्यविधिको अनुसूचीहरूमध्ये जुनसुकै अनुसूचीमा आवश्यकता अनुसार हेरफेर तथा संशोधन गर्न सक्नेछ ।

१९. **कार्यविधिको संशोधन वा खारेजी:** यस कार्यविधिको आवश्यकता अनुसार संशोधन तथा खारेजी गर्ने अधिकार प्रदेश सरकारमा निहित रहनेछ ।

अनुसूची – १
(दफा ७ को उपदफा (४) सँग सम्बन्धित)

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणका लागि विषयगत सूचकहरू

नोट : तल दिइएका सूचकहरूमध्ये प्रत्येक निकायले आफ्नो कार्यक्षेत्रसँग सम्बन्धित सूचकहरूलाई स्वघोषणमार्फत छनोट गरी मूल्याङ्कन गर्नु पर्नेछ । यसरी मूल्याङ्कन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अङ्क, मध्यम अवस्थालाई ०.५ अङ्क र अति कमजोर अवस्थालाई ० अङ्क दिनु पर्नेछ। तल दिएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा १, ०.५ र ० अङ्क पाउने अवस्था र सो को प्रमाणीकरणको आधार राखिएको छ। परीक्षण कार्यदलमा पहिला सूचकमा छलफल गरी सो को अवस्थाबारे सहमतिमा अङ्क प्रदान गर्नु पर्नेछ ।

विषयक्षेत्र	सूचक	१ अङ्क आउने अवस्था	०.५ अङ्क आउने अवस्था	० आउने अवस्था	प्रमाणीकरणको आधार	प्रासाङ्क
१. नीति, कानून योजना तथा कार्यक्रम	१.१. प्रदेशको नीति तथा कानूनको मस्यौदा तयार गर्दा बनेका कार्यटोलीको समावेशी बनोट	नीति तथा कानूनको मसौदा तयार गर्दा सबै कार्यटोली लैससास दृष्टिले नेपाल सरकारको नीति, कानून बमोजिम समावेशी हुने गरी निर्माण गर्ने गरेको (महिला, दलित, अल्पसंख्यक र अपाङ्गता भएका समुदायबाट)	नीति तथा कानूनको मसौदा तयार गर्दा आंशिक (कम्ती १) कार्यटोली लैससास दृष्टिले निर्माण गर्ने गरेको	नीति तथा कानूनको मसौदा गर्दा लैससास दृष्टिले कार्यटोली निर्माण नगरेको	• स्वीकृत गरेका नीति तथा कानूनी दस्ताबेजहरू र स्वीकृतिको लागि प्रस्तुत गरेका मसौदा नीति तथा कानूनी दस्ताबेजहरू • निर्माण भएको संरचात्मक कार्य टोलीको बनोट	
	१.२. नीति तथा कानूनी	सबै नीति तथा कानूनी	आंशिक (कम्ती एक)	नीति तथा कानूनी	• लैससास संवदेनशील	

विषयक्षेत्र	सूचक	१ अङ्क आउने अवस्था	०.५ अङ्क आउने अवस्था	० आउने अवस्था	प्रमाणीकरणको आधार	प्राप्ताङ्क
	दस्तावेज र मसौदाको विषयवस्तु, शब्द चयन र प्रावधानमा लैससास संवेदनशीलता, समावेशिता र सहभागिता	दस्तावेज र मसौदा विषयवस्तु, शब्द चयन र प्रावधान लैससास संवेदनशील, समावेशी र सहभागीमूलक भएका	नीति तथा कानूनी दस्तावेज र मसौदा विषयवस्तु, शब्द चयन र प्रावधान लैससास संवेदनशील, समावेशी र सहभागीमूलक भएका	दस्तावेज र मसौदा विषयवस्तु, शब्द चयन र प्रावधान लैससास संवेदनशील, समावेशी र सहभागीमूलक नभएका	नीति निर्माणका लागि भएको निर्णय वा दस्तावेज • वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम	
	१.३. लैससास सम्बन्धी नीति तथा कानून निर्माणको क्रममा महिला तथा सामाजिक रूपमा पछाडि पारिएको वर्ग समुदायका प्रतिनिधि तथा सरोकारवालाको सुझाव	सुझाव लिई कार्यान्वयन गर्ने गरेको	सुझाव लिने गरेको तर कार्यान्वयन नगरेको	सुझाव लिने नगरेको	• मन्त्रालय तथा कार्यालय र प्रदेशको कानून तथा नीति निर्माणको क्रममा सुझाव लिएको प्रतिवेदन • सुझाव सङ्कलन परामर्श गोष्ठीमा सहभागीको विवरण	
	१.४. मन्त्रालय तथा मातहतका निकाय/कार्यालयले जारी गरेका लैससास सम्बन्धी कानूनहरूको विषयमा कर्मचारी, प्रतिनिधि र सरोकारवालाहरूलाई	अभिमुखीकरण गर्ने गरेको	आंशिक रूपमा अभिमुखीकरण गर्ने गरेको	अभिमुखीकरण गर्ने नगरिएको	• वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम • अभिमुखीकरण कार्यक्रमको उपस्थिति • प्रतिवेदन	

विषयक्षेत्र	सूचक	१ अङ्क आउने अवस्था	०.५ अङ्क आउने अवस्था	० आउने अवस्था	प्रमाणीकरणको आधार	प्राप्ताङ्क
	अभिमुखीकरणको अवस्था					
	१.५. प्रदेश सरकार तथा अन्तर्गतका मन्त्रालयले जारी गरेका कानूनहरूको पहुँचयोग्यता	कानूनहरू सबैको पहुँचयोग्य हुने गरी वेबसाइट र रेडियो, टि.भी., डिजिटल बोर्ड, पत्रपत्रिका लगायतका सञ्चार माध्यमहरूमा प्रशारण प्रकाशन गर्ने गरेको	कानूनहरू सबैको पहुँचयोग्य हुने गरी वेबसाइटमा मात्र राखेको	कानूनहरू सबैको पहुँचयोग्य हुने गरी वेबसाइट तथा सञ्चारका माध्यमहरूमा प्रशारण गर्ने नगरेको	• प्रकाशन, प्रसारण गरेको प्रमाण • वेबसाइटको स्क्रिनसट वा लिङ्क	
	१.६. प्रदेश सरकार तथा अन्तर्गतका मन्त्रालयले जारी गरेका कानूनमा महिला तथा पछाडि पारिएका वर्ग र समुदाय अर्थात लक्षित वर्गमा हुने सबै प्रकारका विभेदजन्य कार्यहरू रोक्ने प्रावधानको व्यवस्था	महिला तथा वञ्चितिमा परेका समुदाय अर्थात लक्षित वर्गमा हुने सबै प्रकारका विभेदजन्य कार्यहरू रोक्ने प्रावधानको व्यवस्था गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको	महिला तथा वञ्चितिमा परेका समुदाय अर्थात लक्षित वर्गमा हुने सबै प्रकारका विभेदजन्य कार्यहरू रोक्ने प्रावधान भएको तर कार्यान्वयनमा नल्याएको	महिला तथा वञ्चितिमा परेका समुदाय अर्थात लक्षित वर्गमा हुने सबै प्रकारका विभेदजन्य कार्यहरू रोक्ने प्रावधानको व्यवस्था नगरिएको	• स्वीकृत गरेका ऐन नियम तथा कार्यविधि तथा कानूनी दस्ताबेजहरू • प्रावधानहरू के-के हुने ?	
	१.७. वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रममा लैङ्गिक तथा समावेशी विकासका लागि नीति, रणनीति र कार्यक्रम	वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रममा लैङ्गिक तथा समावेशी विकासका लागि नीति, रणनीति, कार्यक्रम र	वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रममा लैङ्गिक तथा समावेशी विकासका लागि नीति, रणनीति, कार्यक्रम र मापनयोग्य	वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रममा लैङ्गिक तथा समावेशी विकासका लागि नीति, रणनीति, कार्यक्रम र	• वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम • लक्ष्य अनुसारको कार्यप्रगति प्रतिवेदन	

विषयक्षेत्र	सूचक	१ अङ्क आउने अवस्था	०.५ अङ्क आउने अवस्था	० आउने अवस्था	प्रमाणीकरणको आधार	प्राप्ताङ्क
		मापनयोग्य उपलब्धि लक्ष्य समावेश भएको बजेट विनियोजन भई कार्यान्वयनमा आएको	उपलब्धि लक्ष्य समावेश भएको बजेट विनियोजन भएको तर कार्यान्वयनमा नआएको	मापनयोग्य उपलब्धि लक्ष्य समावेश नगरिएको		
	१.८. महिला, बालबालिका तथा पछाडि पारिएको वर्ग क्षेत्र, समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने योजना तर्जुमाको अवस्था	प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने योजनाहरू वार्षिक कार्यक्रममा समावेश भई कार्यान्वयन भएको	प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने योजनाहरू वार्षिक कार्यक्रममा समावेश भएको तर कार्यान्वयन नभएको	प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने योजनाहरू समावेश नभएको	महिला, बालबालिका तथा पछाडि पारिएको वर्ग क्षेत्र, समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने योजनाहरू कार्यान्वयन गरेको सूची	
	१.९. लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट निर्देशिका अनुरूप प्रदेश विषयगत मन्त्रालय बजेट सूचना प्रणालीमा लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट संकेत प्रविष्टिको अवस्था	लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट निर्देशिका अनुरूप प्रदेश विषयगत मन्त्रालय बजेट सूचना प्रणालीमा पूर्णरूपमा लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट संकेत प्रविष्टि गरिएको	आंशिक रूपमा लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट संकेत प्रविष्टि गरिएको	लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट संकेत प्रविष्टि नगरिएको	प्रदेश विषयगत मन्त्रालय बजेट सूचना प्रणालीमा लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट संकेत प्रविष्टि खण्ड	
	१.११ जातीय विभेद, बालविवाह, बहुविवाह,	कार्यक्रम सञ्चालनमा भएको	कार्यक्रम भएको तर सञ्चालनमा नआएको	कार्यक्रम नभएको	• वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम	

विषयक्षेत्र	सूचक	१ अङ्क आउने अवस्था	०.५ अङ्क आउने अवस्था	० आउने अवस्था	प्रमाणीकरणको आधार	प्राप्ताङ्क
	दाइजो प्रथा आदि कुरीति हटाउने कार्यक्रम सञ्चालन				• लक्ष्य अनुसारको कार्य प्रगति प्रतिवेदन	
	१.१२ महिला, बालबालिका तथा पछाडि पारिएका समूहका लागि लैससास नीतिको प्रावधान अनुसार बजेट विनियोजनको अवस्था	महिला, बालबालिका तथा पछाडि पारिएका समूहका लागि लैससास नीतिको प्रावधान अनुसार बजेट विनियोजन भई कार्यान्वयन भएको	बजेट विनियोजन भएको तर कार्यान्वयन नभएको	बजेट विनियोजन नभएको	• लैससास नीति • वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेट • प्रगति प्रतिवेदन	
	१.१३ समावेशी तथा सहभागीमूलक विकासका लागि योजना तर्जुमा तथा समीक्षा गर्दा सरोकारवालाहरूबीच छलफल तथा परामर्श	योजना तर्जुमा तथा समीक्षा गर्दा सरोकारवालाहरूबीच वर्षमा कम्तीमा २ पटक छलफल तथा परामर्श हुने गरेको	वर्षमा कम्तीमा १ पटक छलफल तथा परामर्श हुने गरेको	सरोकारवालाहरूबीच छलफल तथा परामर्श हुने नगरेको	बैठक उपस्थिति तथा निर्णय पुस्तिका	
	१.१४ लैङ्गिक उत्तरदायी तथा सामाजिक समावेशी परीक्षण गर्न बजेट व्यवस्था	बजेट व्यवस्था गर्ने गरेको	बजेट व्यवस्था गरेको तर परीक्षण गर्ने नगरेको	बजेट व्यवस्था नगरेको र परीक्षण गर्ने नगरेको	• बजेट तथा कार्यक्रम • परीक्षण प्रतिवेदन	
	१.१५ लैससास परीक्षणमा औंल्याइएका सुधार, सुझावहरू कार्यान्वयनका	सुधार सुझावहरू कार्यान्वयनका लागि बजेट तथा कार्यक्रम	वार्षिक योजनामा समावेश भएको तर कार्यान्वयनमा नआएको	सुधार सुझावहरू कार्यान्वयनका लागि बजेट तथा कार्यक्रम	• बजेट तथा कार्यक्रम • कार्यान्वयन प्रतिवेदन • लैससास परीक्षण	

विषयक्षेत्र	सूचक	१ अङ्क आउने अवस्था	०.५ अङ्क आउने अवस्था	० आउने अवस्था	प्रमाणीकरणको आधार	प्राप्ताङ्क
	लागि बजेट तथा कार्यक्रम वार्षिक योजनामा समावेशको अवस्था	वार्षिक योजनामा समावेश भई कार्यान्वयनमा आएको		वार्षिक योजनामा समावेश नभएको, कार्यान्वयनमा आएको	प्रतिवेदन	
२. **संस्थागत व्यवस्था**	२.१ निर्णायक तहमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेका समुदायको प्रतिनिधित्व (कर्मचारी र पदाधिकारी)	निर्णायक तहमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेका समुदायको कम्तिमा ३३ प्रतिशत प्रतिनिधित्व भएको	कम्तीमा २५ प्रतिशत प्रतिनिधित्व भएको	२५ प्रतिशत भन्दा कम प्रतिनिधित्व भएको	• समितिमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेका व्यक्तिहरूको नामावली र उपस्थिति • बैठकको निर्णय	
	२.२ श्रेणीविहीन र प्राविधिक कर्मचारीको करारमा पदपूर्ति गर्दा सबै जातजाति, लिङ्ग, वर्ग र समुदायको प्रतिनिधित्व	समानुपातिक प्रतिनिधित्व हुनसक्ने रणनीति बनाई कार्यान्वयनमा आएको	समानुपातिक प्रतिनिधित्व हुनसक्ने रणनीति बनेको तर कार्यान्वयनमा नआएको	रणनीति नबनेको	• रणनीतिको दस्ताबेज • भर्ना कर्मचारीको विवरण • विज्ञापनमा स्पष्ट रूपमा उल्लेख भएको	
	२.३ कुनै अवसर (तालिम, अध्ययन, भ्रमण, जिम्मेवारी) प्रदान गर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेका समुदायबाट प्रतिनिधित्व भएका कर्मचारी/ पदाधिकारीहरूलाई प्राथमिकता दिने गरी	सकारात्मक विभेदको नीति निर्माण भई कार्यान्वयनमा आएको	सकारात्मक विभेदको नीति निर्माण मात्र गरिएको तर कार्यान्वयनमा नआएको	सकारात्मक विभेदको नीति नगरिएको	• प्रतिनिधित्व गराउने सम्बन्धी नीति वा निर्णय • प्रतिनिधित्व भएको कर्मचारी वा पदाधिकारीको विवरण	

विषयक्षेत्र	सूचक	१ अङ्क आउने अवस्था	०.५ अङ्क आउने अवस्था	० आउने अवस्था	प्रमाणीकरणको आधार	प्राप्ताङ्क
	सकारात्मक विभेदको नीति तथा उक्त अवसरमा प्रतिनिधित्व					
	२.४ लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण हेर्ने इकाइ /शाखा र कार्यान्वयन समितिको व्यवस्था	व्यवस्था भएको	व्यवस्था गर्ने निर्णय भएको	व्यवस्था गर्ने निर्णय नै नभएको	• इकाइ/शाखा र डेस्कको स्थापना गर्ने निर्णय व नीति • इकाइ/शाखा र डेस्कको स्थापना भएको प्रमाण	
	२.५. मन्त्रालय तथा कार्यालयमा लैङ्गिक हिंसा सम्बन्धी उजुरी दर्ता गर्ने संयन्त्रको व्यवस्था	लैङ्गिक हिंसा सम्बन्धी उजुरी दर्ता गर्न हटलाइन, तथा छुट्टै इमेल, तोकिएको फोन नम्बर वा निःशुल्क टोल फ्रि नम्बरको व्यवस्थापन भई प्रयोगमा आएको	लैङ्गिक हिंसा सम्बन्धी उजुरी दर्ता गर्न हटलाइन, तथा छुट्टै इमेल, तोकिएको फोन नम्बर वा निःशुल्क टोल फ्रि नम्बरको व्यवस्थापनको निर्णय भएको	लैङ्गिक हिंसा सम्बन्धी उजुरी दर्ता गर्न हटलाइन, तथा छुट्टै इमेल, तोकिएको फोन नम्बर वा निःशुल्क टोल फ्रि नम्बरको व्यवस्थापन सम्बन्धी कुनै पनि निर्णय नभएको	• हटलाइन, टोल फ्रि नम्बर राख्ने वा अन्य संयन्त्र व्यवस्थापनका लागि निर्णय भएको पुस्तिका • हटलाइन, टोल फ्रि नम्बर सञ्चालनमा आएको • हटलाइन, टोल फ्रि नम्बर मार्फत प्राप्त गुनासा वा परामर्श तथा फछ्यौंटको विवरण राखेको	

विषयक्षेत्र	सूचक	१ अङ्क आउने अवस्था	०.५ अङ्क आउने अवस्था	० आउने अवस्था	प्रमाणीकरणको आधार	प्राप्ताङ्क
					अभिलेख पुस्तिका	
	२.६ लैङ्गिक सम्पर्क व्यक्तिको व्यवस्था	व्यवस्था गरेको	निर्णय मात्र गरेको तर कर्मचारी नतोकिएको	व्यवस्था नगरेको	लैससास फोकल पर्सन तोकेको पत्र	
	२.७ मन्त्रालय तथा अन्तर्गत कार्यालयका विभिन्न विषयगत समिति, उपसमिति र कार्यदलमा महिला तथा सामाजिक रूपमा पछाडि पारिएका वर्ग, समुदायहरूको सहभागिता तथा प्रतिनिधित्वको अवस्था	३५ प्रतिशत भन्दा बढी प्रतिनिधित्व रहेको	२५ देखि ३५ प्रतिशत सम्म प्रतिनिधित्व रहेको	२५ प्रतिशत भन्दा कम प्रतिनिधित्व रहेको	समितिको संरचना र नाम सहितको विवरण	
	२.८. लैङ्गिक सम्पर्क व्यक्तिहरूको बैठक	मासिक बैठक बसी निर्णयहरू हुने गरेको	बैठक निर्धारित मितिमा बस्ने नगरेको	बैठक बस्ने नगरेको	बैठक निर्णय पुस्तिका र अभिलेख	
	२.९ लैससासमैत्री खण्डीकृत तथ्याङ्क सङ्कलन तथा व्यवस्थापन गर्न कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्था	कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्था भई कार्यान्वयन भएको	कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्था मात्र भएको	कानूनी तथा कुनैपनि नीतिगत व्यवस्था नभएको	• बैठक पुस्तिका र निर्णय • वार्षिक योजना, तथा कार्यक्रम र प्रतिवेदनहरू	
	२.१० लैससास सम्बन्धी सूचना र तथ्याङ्क शाखा वा उपशाखा वा इकाइको स्थापना तथा तथ्याङ्कका	कार्यविवरण सहित सूचना र तथ्याङ्क शाखा वा उपशाखा वा इकाइको स्थापना वा	सूचना र तथ्याङ्क शाखा वा उपशाखा वा इकाइको स्थापना वा जिम्मेवारी मात्र दिएको	सूचना र तथ्याङ्क शाखा वा उपशाखा वा इकाइको स्थापना वा जिम्मेवारी दिने	• सङ्गठन संरचना वा शाखा गठन गरेको निर्णय • कार्यविवरण र	

विषयक्षेत्र	सूचक	१ अङ्क आउने अवस्था	०.५ अङ्क आउने अवस्था	० आउने अवस्था	प्रमाणीकरणको आधार	प्राप्ताङ्क
	लागि जिम्मेवारी वा कर्मचारीको व्यवस्था	जिम्मेवारी दिएको		सम्बन्धमा कुनै कार्य नभएको	जिम्मेवारी पत्र	
	२.११ खण्डीकृत तथ्याङ्कको अद्यावधिक	अद्यावधिक गरी सार्वजनिकीकरण गरेको	अद्यावधिक गरेको तर सार्वजनिकीकरण नगरेको	अद्यावधिक नगरेको	• लोपोन्मुख समुदाय/जातजाति/ समूह र यौनिक अल्पसंख्यकको अद्यावधिक विवरण • सार्वजनिकीकरण गरेको प्रमाण जस्तै वेबसाइट, लिङ्क, फेसबुक पेज, पत्रपत्रिकाको काटिएको तत्सम्बन्धी अंश	
	२.१२ खण्डीकृत तथ्याङ्कको विश्लेषण र नीति तथा योजना तर्जुमामा प्रयोग	खण्डीकृत तथ्याङ्कको विश्लेषण भई सोही तथ्याङ्कमा आधारित भएर नीति तथा योजना तर्जुमा गर्ने गरेको	खण्डीकृत तथ्याङ्कको विश्लेषण हुने गरेको तर सोही तथ्याङ्कमा आधारित भएर नीति तथा योजना तर्जुमा गर्ने नगरेको	खण्डीकृत तथ्याङ्कको विश्लेषण गर्ने नगरेको	• तथ्याङ्क विश्लेषण तथा समीक्षा प्रतिवेदन • वार्षिक नीति, कार्यक्रम तथा बजेट	
	२.१३ नागरिक सहायता तथा सोधपुछ कक्षको व्यवस्था	भएको	स्थापनाको निर्णय मात्र भएको	व्यवस्था नभएको	• नागरिक सहायता कक्ष तथा सोधपुछ कक्ष स्थापना	

विषयक्षेत्र	सूचक	१ अङ्क आउने अवस्था	०.५ अङ्क आउने अवस्था	० आउने अवस्था	प्रमाणीकरणको आधार	प्राप्ताङ्क
					सम्बन्धी निर्णय • व्यवस्थित नागरिक सहायता तथा सोधपुछ कक्ष	
	२.१४ गुनासो सुन्ने अधिकारीको व्यवस्था र गुनासोको सम्बोधन	गुनासो सुन्ने अधिकारीको व्यवस्था गरी गुनासो समयमै सम्बोधन गर्ने गरिएको	गुनासो सुन्ने अधिकारीको व्यवस्था गरेको तर गुनासो सम्बोधन गर्ने नगरिएको	गुनासो सुन्ने अधिकारीको व्यवस्था नभएको तथा गुनासो समयमै सम्बोधन गर्ने नगरिएको	• गुनासो सुन्ने अधिकारी तोक्ने निर्णय • गुनासो सुनुवाइको अभिलेख तथा प्रतिवेदन	
	२.१५ अति गरिब तथा लोपोन्मुख समुदायका व्यक्तिलाई गरिएको सेवा प्रवाहमा सहुलियत	निःशुल्क सेवा प्रवाह गर्ने गरेको	सेवा प्रवाह गर्दा केही सहुलियत वा छुट दिने गरेको	निःशुल्क सेवा वा छुट वा सहुलियत व्यवस्था नभएको	निःशुल्क सेवा वा छुट सुविधा वा सहुलियत प्राप्त गर्ने व्यक्तिको विवरण	
३. मानव संसाधन तथा क्षमता विकास	३.१. लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि क्षमता विकास कार्ययोजना, बजेट विनियोजन एवं खर्च गर्ने कार्यविधि	लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि क्षमता विकास कार्ययोजना तयार गरी छुट्टै शीर्षकमा बजेट विनियोजन हुने गरेको र यस्तो रकम खर्च	कार्ययोजना तयार भएपनि छुट्टै शीर्षकमा बजेट विनियोजन हुने नगरेको तथा यस्ता कार्यमा भए गरेको खर्च गर्ने कार्यविधि स्वीकृत भई कार्यान्वयनमा	कार्ययोजना तयार नगरेको, छुट्टै शीर्षकमा बजेट विनियोजन हुने नगरेको र यस्तो रकम खर्च गर्ने कार्यविधि समेत स्वीकृत भई	लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि क्षमता विकास कार्ययोजना, वार्षिक बजेट किताब र लैससासमा खर्च गर्ने कार्यविधि	

विषयक्षेत्र	सूचक	१ अङ्क आउने अवस्था	०.५ अङ्क आउने अवस्था	० आउने अवस्था	प्रमाणीकरणको आधार	प्राप्ताङ्क
		गर्ने कार्यविधि स्वीकृत भई कार्यान्वयनमा नआएको	नआएको	कार्यान्वयनमा नआएको ।		
	३.२ मन्त्रालयमा तथा मातहतका निकायमा कार्यरत कर्मचारीको दक्षता/सीप अभिवृद्धि कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्दा महिला, दलित, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, जनजाति लगायत वञ्चितिकरणमा परेको वर्ग वा समुदायको प्रतिनिधित्व गर्ने कर्मचारी वा पदाधिकारीको सहभागिता	दक्षता/सीप अभिवृद्धि कार्यक्रमका सहभागीहरू मध्ये ४० प्रतिशत भन्दा बढी लक्षित समुदायको प्रतिनिधित्व गर्ने कर्मचारी भएको	२५ देखि ४० प्रतिशत सम्म लक्षित समुदायको प्रतिनिधित्व गर्ने कर्मचारी भएको	२५ प्रतिशत भन्दा कम लक्षित समुदायको प्रतिनिधित्व गर्ने कर्मचारी भएको	• पदाधिकारी तथा कर्मचारीको विवरण • तालिममा सहभागी कर्मचारी तथा पदाधिकारीको विवरण	
	३.३ भवन आचारसंहिता तथा कार्यालयको भौतिक संरचना तयार गर्दा महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा बालमैत्री दृष्टिकोणबाट समेत उपयुक्त हुने गरी संरचना तयार गर्न मापदण्ड निर्माण र कार्यान्वयन	उपयुक्त हुने गरी संरचना तयार गर्न मापदण्ड तयार गरी कार्यान्वयन गरेको	मापदण्ड मात्र तयार गरेको	मापदण्ड तयार नभएको साथै कार्यक्रम सञ्चालन समेत गर्ने नगरिएको	• स्वीकृत मापदण्ड • कार्यक्रम सञ्चालन भएको प्रतिवेदन	

विषयक्षेत्र	सूचक	१ अङ्क आउने अवस्था	०.५ अङ्क आउने अवस्था	० आउने अवस्था	प्रमाणीकरणको आधार	प्राप्ताङ्क
	३.४ लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी सम्बन्धी तालिम दिन तथा कार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्न सक्ने मानवीय स्रोतको अवस्था	यथेष्ट मानवीय स्रोत रहेको	न्यून मानवीय स्रोत रहेको	नरहेको	विषयगत तालिम प्राप्त जनशक्ति संख्या विवरण	
	३.५ प्रदेश सरकारको मन्त्रालय तथा कार्यालय मार्फत हुने विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी मापदण्ड, रणनीति, कार्यनीति, सहितको कार्यविधि निर्माणमा महिला तथा वञ्चितिकरण परेको समुदायसँगको परामर्श र यस्ता दस्ताबेजहरूमा सीमान्तकृत वर्ग र समुदाय लक्षित विशेष राहत र महिला पुरुषलाई अलग अलग संरक्षणको प्रावधान	परामर्श गर्ने गरेको यस्ता दस्ताबेजहरूमा सीमान्तकृत वर्ग र समुदायलाई लक्षित गरी विशेष राहत र महिला पुरुषलाई अलग अलग संरक्षणको प्रावधान समेत रहेको	सीमित व्यक्तिसँग मात्र परामर्श लिने गरेको र सीमान्तकृत वर्ग र समुदायलाई लक्षित गरी विशेष राहत र महिला पुरुषलाई अलग अलग संरक्षणको प्रावधान समेत नरहेको	परामर्श लिने नगरेको र सीमान्तकृत वर्ग र समुदायलाई लक्षित गरी विशेष राहतको प्रावधान समेत नरहेको	• विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी मापदण्ड रणनीति, कार्यनीति, सहितको कार्यविधि • निर्माणको क्रममा गरिएको परामर्श कार्यक्रमको उपस्थिति र सहभागी विवरण	
	३.६ प्रदेश सरकारको विपद् सम्बन्धी तथ्याङ्क सङ्कलन, नक्साङ्कन तथा	सबैको खण्डीकृत तथ्याङ्क राखि आपतकालीन	लाभान्वित समूहका महिला तथा केही वञ्चितिकरणमा परेको	तथ्याङ्क नराखि आपतकालीन कार्यसञ्चालन तथा	• विपद् सम्बन्धी तथ्याङ्क सङ्कलन, नक्साङ्कन तथा	

विषयक्षेत्र	सूचक	१ अङ्क आउने अवस्था	०.५ अङ्क आउने अवस्था	० आउने अवस्था	प्रमाणीकरणको आधार	प्राप्ताङ्क
	व्यवस्थापनमा लाभान्वित समूहका महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदाय समेतको खण्डीकृत तथ्याङ्क राखि आपतकालीन कार्यसञ्चालन तथा राहत वितरण	कार्यसञ्चालन तथा राहत वितरण गर्ने गरेको	समुदाय समेतको तथ्याङ्क राखि आपतकालीन कार्यसञ्चालन तथा राहत वितरण गर्ने गरेको	राहत वितरण गर्ने गरेको	व्यवस्थापन गर्दा लिइएको लाभान्वित समूहका महिलाको विवरण • वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको तथ्याङ्क राखि आपतकालीन कार्यसञ्चालन तथा राहत वितरणको सूची	
	३.७ प्रदेश सरकारको विपद् व्यवस्थापन कोषको स्थापना तथा सञ्चालन र स्रोत परिचालन सम्बन्धी निर्णयमा महिला तथा वञ्चितिकरण परेको समुदाय समेतको सहभागिता	महिला तथा वञ्चितिकरण परेको समुदाय समेतको सहभागितामा निर्णय गर्ने गरेको	महिला तथा वञ्चितिकरण परेको समुदायमध्ये सीमितको सहभागितामा निर्णय गर्ने गरेको	सहभागिताबिना नै निर्णय गर्ने गरेको ।	विपद् व्यवस्थापन कोषको स्थापना तथा सञ्चालन र स्रोतको परिचालन गर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदाय समेतको सहभागिता भएको उपस्थिति विवरण	
	३.८ प्रदेश मन्त्रालय तथा अन्तर्गतका कार्यालयमा महिला तथा लक्षित समूहका पदाधिकारीहरूको क्षमता अभिवृद्धिका लागि	निर्दिष्ट कार्यक्रमहरू रहेका र सो अनुसारको बजेट विनियोजन हुने गरेको	निर्दिष्ट कार्यक्रमहरू भए तापनि सो अनुसारको बजेट विनियोजन हुने नगरेको	निर्दिष्ट कार्यक्रमहरू तर्जुमा नगरिएको	महिला तथा लक्षित समूहका पदाधिकारीको क्षमता विकास सम्बन्धी प्राविधिक तालिम,	

विषयक्षेत्र	सूचक	१ अङ्क आउने अवस्था	०.५ अङ्क आउने अवस्था	० आउने अवस्था	प्रमाणीकरणको आधार	प्राप्ताङ्क
	निर्दिष्ट कार्यक्रमहरू (प्राविधिक तालिम, क्षमता विकास, नेतृत्व विकासको तालिम, भ्रमण) को तर्जुमा र बजेट विनियोजन				नेतृत्व विकासको तालिम, भ्रमण आदिको प्रतिवेदन र परिमाण खुल्ने बजेट खर्च विवरण	
	३.९. महिला विकासका लागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका बाह्रवटा प्रतिबद्धताहरूका बारेमा प्रदेश सरकारका पदाधिकारीहरू वा कर्मचारीहरूलाई जानकारीको अवस्था र सो का लागि अभिमुखीकरण	अभिमुखीकरण गरिएको	जानकारी दिने कार्यक्रम रहे तापनि सञ्चालन नभएको	जानकारी नभएको र यस्तो जानकारी दिने कुनै कार्यक्रम नरहेको	अभिमुखीकरण कार्यक्रमको संख्या र उपस्थिति विवरण	
	३.१० महिलाविरुद्ध हुने सबै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरूका लागि बजेट विनियोजन र कार्यक्रम सञ्चालन	कार्यक्रम अनुसारको बजेट विनियोजन गरी कार्यक्रम समयमै सम्पन्न हुने गरेको	कार्यक्रमहरू रहेपनि सो अनुसारको बजेट विनियोजन तथा कार्यक्रम सञ्चालन नभएको	महिला विरुद्ध सबै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू नरहेको	महिला विरुद्ध सबै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू र बजेट विवरण तथा सञ्चालित कार्यक्रम संख्या, मिति र उपस्थिति विवरण	
	३.११ लैससासमा अभ्यासहरूको समतलीय	लैससासमा अभ्यासहरूको	लैससासमा अभ्यासहरूको	लैससासमा अभ्यासहरूको	• वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम	

विषयक्षेत्र	सूचक	१ अङ्क आउने अवस्था	०.५ अङ्क आउने अवस्था	० आउने अवस्था	प्रमाणीकरणको आधार	प्राप्ताङ्क
	सिकाइहरू आदानप्रदान	समतलीय सिकाइहरू आदानप्रदान गर्ने गरेको	सिकाइहरू सङ्कलन तथा अभिलेखीकरण गर्ने गरेको तर समतलीय आदानप्रदान गर्ने नगरेको	सिकाइहरूको समतलीय आदानप्रदान गर्ने नगरेको	• सिकाइहरू सङ्कलन तथा अभिलेखीकरण • प्रगति प्रतिवेदन	
	३.१२ लैङ्गिक सम्पर्क व्यक्ति, महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेका समुदायबाट प्रतिनिधित्व गरेका कर्मचारीहरूको क्षमता विकासका लागि अवलोकन तथा सिकाइ भ्रमण	अवलोकन तथा सिकाइ भ्रमण गर्ने गरिएको	अवलोकन तथा सिकाइ भ्रमण गर्ने वार्षिक कार्यक्रम रहेको तर कार्यान्वयन नभएको	नगरिएको	• वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम • अवलोकन तथा सिकाइ भ्रमणमा जाने पदाधिकारीहरूको नामावली	
	३.१३ प्रदेश सरकार तथा कार्यालय अन्तर्गतका महिला तथा समावेशी समूहबाट निर्वाचित भएका समेत जनप्रतिनिधिहरू र कार्यरत कर्मचारीलाई नेपालको संविधान, अन्तर सरकार वित्त व्यवस्थापन ऐन, कर्मचारी समायोजन ऐन, मुलुकी संहिताहरू	प्रचलित महत्वपूर्ण कानूनहरूको बारेमा अभिमुखीकरणका लागि बजेट विनियोजन भई कार्यान्वयन गर्ने गरेको	प्रचलित महत्वपूर्ण कानूनहरूको बारेमा अभिमुखीकरण बजेट भएको तर कार्यान्वयन नभएको	अभिमुखीकरण बजेट तथा कार्यान्वयन नभएको	• वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम • अभिमुखीकरण कार्यक्रमको संख्या र उपस्थिति विवरण	

विषयक्षेत्र	सूचक	१ अङ्क आउने अवस्था	०.५ अङ्क आउने अवस्था	० आउने अवस्था	प्रमाणीकरणको आधार	प्राप्ताङ्क
	लगायतका विषयगत कानूनहरू, जारी गरेका कानूनहरू र अन्य प्रचलित महत्वपूर्ण कानूनहरूको बारेमा अभिमुखीकरण					
	३.१४ प्रदेश सरकार तथा अन्तर्गत कार्यालयबाट महिलाविरुद्ध सबै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू सञ्चालनको अवस्था	कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने गरिएको	कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने गरिए तापनि प्रभावकारी नभएको	कार्यक्रम सञ्चालन नगरिएको	कार्यक्रमको उपस्थिति तथा निर्णय पुस्तिका	
	३.१५ प्रदेश सरकार तथा अन्तर्गत कार्यालयका कर्मचारी तथा पदाधिकारीका लागि लैससासमैत्री कानून निर्माण प्रक्रिया सम्बन्धी अभिमुखीकरण	आवश्यक बजेट विनियोजन भई लैससासमैत्री कानून निर्माणको बारेमा अभिमुखीकरण भएको	आवश्यक बजेट विनियोजन भएको तर अभिमुखीकरण नभएको	बजेट विनियोजन नभएको	• वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम • अभिमुखीकरण कार्यक्रमको संख्या र उपस्थिति विवरण	
४. **सुशासन तथा उत्तरदायित्व**	४.१ सेवा प्रवाह, विकास निर्माण र प्रदेश शासनका विषयमा उच्च तहबाट नीति, कानून जारी गरी	प्रदेश सरकार वा मातहत मन्त्रालय वा कार्यालयले प्रदेश सेवा प्रवाह, विकास निर्माण	उच्च तहबाट नीति, कानून जारी गरेपनि सम्बन्धित अधिकारीबाट तदर्थ निर्णय गरी	तदर्थ निर्णय गरी कामकाज हुने गरेको	प्रदेश सरकार वा मातहत मन्त्रालय वा कार्यालयले प्रदेश सेवा प्रवाह, विकास	

विषयक्षेत्र	सूचक	१ अङ्क आउने अवस्था	०.५ अङ्क आउने अवस्था	० आउने अवस्था	प्रमाणीकरणको आधार	प्राप्ताङ्क
	सोही बमोजिम निर्णय र कामकाज	र प्रदेश शासनका विषयमा उच्च तहबाट नीति, कानून जारी गरी सोही कानून बमोजिम सम्बन्धित अधिकारीबाट निर्णय गरी कामकाज गर्ने गरेको	कामकाज हुने गरेको		निर्माण र प्रदेश शासनका विषयमा उच्च तहबाट नीति, कानून जारी र कानून बमोजिम सम्बन्धित अधिकारीबाट भएका निर्णय	
	४.२ अपाङ्गमैत्री, बालमैत्री भवन, शौचालय, खानेपानी तथा महिला र पुरुष कर्मचारीको लागि छुट्टाछुट्टै शौचालयको व्यवस्था	अपाङ्गमैत्री, बालमैत्री भवन, शौचालय, खानेपानीको व्यवस्था आदि भएको साथै महिला र पुरुष कर्मचारीको लागि छुट्टाछुट्टै शौचालयको व्यवस्था भएको	बजेट तथा कार्यक्रम रहेको	बजेट तथा कार्यक्रम नरहेको	• निर्माण सम्पन्न अपाङ्गमैत्री, बालमैत्री भवन, शौचालय, खानेपानीका संरचनाहरू • निर्माणाधीन अपाङ्गमैत्री, बालमैत्री भवन, शौचालय, खानेपानीका संरचनाहरू • निर्माण सम्पन्न महिला र पुरुष कर्मचारीका लागि छुट्टाछुट्टै शौचालय • निर्माणाधीन महिला र	

विषयक्षेत्र	सूचक	१ अङ्क आउने अवस्था	०.५ अङ्क आउने अवस्था	० आउने अवस्था	प्रमाणीकरणको आधार	प्राप्ताङ्क
					पुरुष कर्मचारीका लागि छुट्टाछुट्टै शौचालय	
	४.३ महिला शौचालयमा स्यानिटरी प्याडको उपलब्धता	उपलब्ध गराइएको	महिला शौचालयमा स्यानिटरी प्याड राख्ने गरिएको तर प्याड व्यवस्थापनको लागि बजेट तथा कार्यक्रम नरहेको	महिला शौचालयमा स्यानिटरी प्याडको व्यवस्थापन नभएको	• स्यानिटरी प्याड सहितको महिलाहरूको छुट्टै शौचालय • डस्टबिन र प्याड व्यवस्थापन गर्ने स्थान	
	४.४ विधिको शासन, व्यापक जनसहभागिता, भ्रष्टाचार विरुद्ध शून्य सहनशीलता, सेवा प्रवाहमा निष्पक्षता र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अग्राधिकार जस्ता नीति कार्यान्वयन	सबै खाले नीति कार्यान्वयनमा ल्याएको	आंशिक रूपमा केही नीतिमात्र कार्यान्वयनमा ल्याएको	यस सम्बन्धका कुनै पनि नीति कार्यान्वयनमा नल्याएको	नीति र कार्यान्वयन प्रतिवेदन	
	४.५ गर्भवती तथा सुत्केरी कर्मचारीहरूको लागि आराम गर्ने कक्ष र २	पूर्ण रूपमा समय व्यवस्थान भएको	समय व्यवस्थापन भएको तर कार्यान्वयनमा नआएको	नभएको	• व्यवस्थित आराम कक्ष • निर्णयका दस्तावेजहरू	

विषयक्षेत्र	सूचक	१ अङ्क आउने अवस्था	०.५ अङ्क आउने अवस्था	० आउने अवस्था	प्रमाणीकरणको आधार	प्राप्ताङ्क
	वर्षसम्मका बालबालिका भएका महिला कर्मचारीका लागि शिशुस्याहार तथा स्तनपान गर्ने समय व्यवस्थापन					
	४.६. बालबालिका, अपाङ्गमैत्री, लैङ्गिक संवेदनशीलता (यौनिक अल्पसंख्यक सहित) को दृष्टिकोणबाट पूर्वाधार तथा अन्य संरचनाको अवस्था	पूर्वाधार तथा अन्य संरचना बालबालिका, अपाङ्गमैत्री, लैङ्गिक संवेदनशील मैत्री (यौनिक अल्पसंख्यक सहित) भएको	निर्माणका लागि डिपिआर मात्र तयार गरिएको	नभएको	• पूर्वाधार तथा अन्य संरचना बालबालिका, अपाङ्गमैत्री, लैङ्गिक संवेदनशील मैत्री (यौनिक अल्पसंख्यक सहित) संरचनाहरू • विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन	
	४.७ मन्त्रालय, कार्यालयमा यौन शोषण तथा दुर्व्यवहारविरुद्ध नीति र आचारसंहिता निर्माण	नीति र आचारसंहिता निर्माण गरिएको	नीति र आचारसंहिता बन्दै गरेको	नीति र आचारसंहिता निर्माण नगरेको	• आचारसंहिता • आचारसंहिता निर्माणका लागि गरिएको निर्णय	
	४.८ कुनै कर्मचारीमाथि कार्यालय समयमा वा कार्यालय समयपछि हुनसक्ने शोषण, भेदभाव र यौन दुर्व्यवहार निवारण	गुनासो सुन्ने प्रणालीको व्यवस्था भएको	आचारसंहिता मात्र निर्माण भई कार्यालयमा टाँस गरिएको	कुनै व्यवस्था नभएको	• गुनासो सुन्ने प्रणालीको निर्णय तथा सञ्चालनको अवस्था • आचारसंहिता टाँस गरिएको सूचनापाटी	

विषयक्षेत्र	सूचक	१ अङ्क आउने अवस्था	०.५ अङ्क आउने अवस्था	० आउने अवस्था	प्रमाणीकरणको आधार	प्राप्ताङ्क
	गर्न गुनासो सुन्ने प्रणालीको व्यवस्था					
	४.९ लैङ्गिक हिंसा सम्बन्धी गुनासोको तत्काल सम्बोधन	तत्काल सम्बोधन हुने गरेको	तत्काल आंशिक रूपमा सम्बोधन हुने गरे	तत्काल सम्बोधन हुने नगरेको	सम्बोधन भएका गुनासाहरूको सूची	
	४.१० सार्वजनिक परीक्षण र सार्वजनिक सुनुवाइ	प्रदेश सुशासन ऐनमा व्यवस्था भए बमोजिम नियमित रूपमा कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण सार्वजनिक सुनुवाइ गर्ने गरेको	आंशिक रूपमा कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण सार्वजनिक सुनुवाइ गर्ने गरेको	नियमित रूपमा कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण सार्वजनिक सुनुवाइ गर्ने नगरेको	सार्वजनिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाइ प्रतिवेदन	
	४.११ लैससास सम्बन्धी नागरिकलाई सूचना प्रवाह	वेबपेज, सामाजिक सञ्जाल, स्थानीय रेडियो एफ.एम. र छापा वा अन्य विद्युतीय माध्यमद्वारा लैससास सम्बन्धी सूचना प्रवाह गरी नागरिकलाई सुसूचित गर्ने गरेको	वेबपेज, सामाजिक सञ्जाल, स्थानीय रेडियो एफ.एम. र छापा वा अन्य विद्युतीय माध्यम मध्ये कम्तीमा कुनै एक माध्यमबाट आंशिक मात्रमा लैससास सम्बन्धी सूचना प्रवाह गरी नागरिकलाई सुसूचित गर्ने गरेको	कुनैपनि माध्यमद्वारा सूचना प्रवाह गर्ने नगरेको	• वेबपेज वा सामाजिक सञ्जालको लिङ्क • स्थानीय रेडियो एफ.एम. र छापासँग भएको सम्झौता पत्र • प्रशारण गरेको सूचनाको सफ्ट कपी	

विषयक्षेत्र	सूचक	१ अङ्क आउने अवस्था	०.५ अङ्क आउने अवस्था	० आउने अवस्था	प्रमाणीकरणको आधार	प्राप्ताङ्क
	४.१२. सञ्चालित कार्यक्रमको अनुगमन, मूल्याङ्कनमा गर्दा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकासको दृष्टिकोणबाट सरोकारवालालाई पुगेको लाभ, असर र प्रभाव विश्लेषण	लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकासको दृष्टिकोणबाट सरोकारवालालाई पुगेको लाभ, असर र प्रभाव विश्लेषण गर्ने गरिएको	विश्लेषण गर्ने कार्यक्रम रहेको तर कार्यान्वयन नभएको	कार्यक्रम नभएको	विश्लेषण प्रतिवेदन तथा अन्य दस्तावेजहरू	
	४.१३ प्रदेश सरकार वा मन्त्रालयका अनुगमन तथा मूल्याङ्कन समितिमा महिला कर्मचारी र पदाधिकारीको सहभागिता	कम्तीमा ३० प्रतिशत महिला कर्मचारी र पदाधिकारीको सहभागिता सुनिश्चित गरिएको	कम्तीमा २५ प्रतिशत महिला कर्मचारी र पदाधिकारीको सहभागिता सुनिश्चित गरिएको	२५ प्रतिशत भन्दा कम सहभागिता भएको	• वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम • सञ्चालित तालिम कार्यक्रम संख्या र उपस्थिति	
	४.१४ कार्यक्रम प्रभावकारीताको लागि नागरिक अनुगमन र तेस्रो पक्षीय अनुगमन पद्धतिको विकास	भएको	नागरिक अनुगमन कार्यक्रम रहेको तर तेस्रो पक्षीय अनुगमन पद्धतिको विकास नभएको	दुवै नभएको	• कार्यक्रमको प्रतिवेदन • परामर्शदाताको नियुक्ति-पत्र	
	४.१५ अनुगमन तथा मूल्याङ्कनबाट दिएका सुझाव	सुझाव तथा सिफारिसहरू कार्यक्रम	आंशिक रूपमा समावेश गरेको	नगरिएको	• अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रतिवेदन	

विषयक्षेत्र	सूचक	१ अङ्क आउने अवस्था	०.५ अङ्क आउने अवस्था	० आउने अवस्था	प्रमाणीकरणको आधार	प्राप्ताङ्क
	तथा सिफारिसहरूको कार्यान्वयन	तर्जुमा गर्दा समावेश गर्ने गरिएको			• वार्षिक कार्यक्रम सञ्चालन मार्गदर्शन /कार्यविधि/निर्देशिका	
५. सेवा प्रवाह	५.१ सेवाग्राही सन्तुष्टि सर्वेक्षणसँग सम्बन्धित औजारहरू प्रयोग गर्दा विशेष गरी महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेका वर्गसँग सम्बन्धित लैससासमैत्री प्रावधान राखिएको वा प्रणालीको विकास	सेवाग्राही सन्तुष्टि सर्वेक्षणसँग सम्बन्धित औजारहरू प्रयोग गर्दा विशेष गरी महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेका वर्गसँग सम्बन्धित लैससासमैत्री प्रावधान राखिएको वा प्रणालीको विकास गरिएको (जस्तैः लिङ्ग, अपाङ्गताको अवस्था, जातजाति, उमेर लगायत)	आंशिक रूपमा राखिएको वा प्रणालीको विकास गरिएको	केही पनि नगरिएको	• सेवाग्राही सन्तुष्टि सर्वेक्षण फाराम • सेवाग्राही सन्तुष्टि परीक्षण गर्ने विधि (अन्तर्वार्ता, स्वयं फाराम भर्ने, निरीक्षण, अवलोकन आदि)	
	५.२ सेवा प्रवाहमा स्थानीय भाषाको अभिमुखीकरण एवं प्रयोगको सुनिश्चितता	सेवा प्रवाहमा सरकारी कामकाजको भाषाका अतिरिक्त स्थानीय भाषाको समेत प्रयोग गरी सेवा प्रवाह गर्ने गरिएको (स्थानीय	सरकारी कामकाजको भाषाका अतिरिक्त कुनै एक विषयमा स्थानीय भाषाको समेत प्रयोग गरी सेवा प्रवाह गर्ने गरिएको (स्थानीय	सरकारी कामकाजको भाषा मात्र प्रयोग गरिएको	स्थानीय भाषाको प्रयोग भएको प्रमाण	

विषयक्षेत्र	सूचक	१ अङ्क आउने अवस्था	०.५ अङ्क आउने अवस्था	० आउने अवस्था	प्रमाणीकरणको आधार	प्राप्ताङ्क
		भाषामा नागरिक बडापत्र, सूचनामूलक सन्देशहरू स्थानीय भाषामा समेत प्रकाशन प्रसारण गर्ने व्यवस्था मिलाइएको)	भाषामा नागरिक बडापत्र, सूचनामूलक सन्देशहरू स्थानीय भाषामा समेत प्रकाशन प्रसारण गर्ने व्यवस्था मिलाइएको)			
	५.३ प्रदेश सरकार वा मातहत मन्त्रालयबाट सञ्चालित आयोजनाहरूमध्ये महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई लक्षित गरी परम्परागत तथा आधुनिक उर्जा (जल विद्युत, विभिन्न वैकल्पिक उर्जा स्रोतबाट प्राप्त हुने उर्जा, सुधारिएको चुलो लगायत) को प्रयोग गर्न सकारात्मक वातावरण र प्रोत्साहन गर्ने आयोजनाहरूको उपलब्धता	सकारात्मक वातावरणको सोच/नीति र आयोजनाहरू रहेका	सोच/नीति बनाएको तर तर आयोजनाहरू तत्काल कार्यान्वयनमा भने नरहेको।	सोच/नीति पनि नरहेको तथा कार्यान्वयनमा समेत नरहेको	सकारात्मक वातावरण र प्रोत्साहन गर्ने नीति तथा आयोजना कार्यान्वयन सम्बन्धी दस्तावेजहरू	
	५.४ लैससासका विशेष	सार्वजनिक सेवा	विशेष व्यवस्था/मापदण्ड	कुनै विशेष व्यवस्था	• सार्वजनिक सेवा	

विषयक्षेत्र	सूचक	१ अङ्क आउने अवस्था	०.५ अङ्क आउने अवस्था	० आउने अवस्था	प्रमाणीकरणको आधार	प्राप्ताङ्क
	व्यवस्था सहित प्रदेश मन्त्रालय तथा कार्यालयबाट प्रदान गरिने सार्वजनिक सेवा प्रवाहको मापदण्ड निर्माण	प्रवाहको मापदण्डमा लैससासको सम्बन्धमा विशेष व्यवस्था/मापदण्ड निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको	निर्माण गरेको तर कार्यान्वयनमा नल्याएको वा मापदण्ड निर्माण हुँदै गरेको	नगरेको	प्रवाहको मापदण्ड • मापदण्ड निर्माणको निर्णय	
	५.५ प्रदेश सरकारले गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाइ, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण कार्यक्रममा वञ्चितिकरणमा परेका व्यक्ति तथा समुदायका सदस्यको उपस्थिति	उपस्थिति रहने गरेको	कहिलेकाहीँ मात्र उपस्थिति रहने गरेको	उपस्थिति रहने नगरेको	प्रदेश सरकारले गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाइ, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण कार्यक्रमको उपस्थिति रजिष्टर र वञ्चितिकरणमा परेका व्यक्तिको उपस्थिति	
	५.६ कार्यालयले प्रवाह गर्ने सेवाका बारेमा नागरिक बडापत्रको अवस्था	नागरिक बडापत्रको स्पष्ट बुझिने गरी सबैको पहुँचयोग्य स्थानमा राखुका साथै प्रविधिको प्रयोग गरी लैससासमैत्री	नागरिक बडापत्रको स्पष्ट बुझिने गरी सबैको पहुँचयोग्य स्थानमा राखिएको तर प्रविधिको प्रयोग गरी थप लैससासमैत्री बनाउने	नागरिक बडापत्रको स्पष्ट बुझिने गरी सबैको पहुँचयोग्य स्थानमा नराखिएको	• नागरिक बडापत्र • सूचना प्रविधिको प्रयोग भएको प्रमाण	

विषयक्षेत्र	सूचक	१ अङ्क आउने अवस्था	०.५ अङ्क आउने अवस्था	० आउने अवस्था	प्रमाणीकरणको आधार	प्राप्ताङ्क
		बनाइएको	सम्बन्धमा कार्य नभएको			
	५.७ नागरिक सहायता तथा सोधपुछ कक्षको व्यवस्था	सबैको पहुँचयोग्य स्थानमा नागरिक सहायता कक्षको व्यवस्था गर्नुको साथै महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिकका लागि विशेष व्यवस्था भएको	सबैको पहुँचयोग्य स्थानमा नागरिक सहायता कक्षको व्यवस्था भएको तर महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिकका लागि विशेष व्यवस्था नभएको	नागरिक सहायता कक्ष प्रभावकारी नभएको	• नागरिक सहायता कक्ष अवस्थिति र अवस्था झल्कने तस्विर • सहायता कक्षबाट प्रदान गरिएको सेवाको विवरण	
	५.८ गुनासो सुन्ने अधिकारीको व्यवस्था र गुनासो सम्बोधन	गुनासो सुन्ने अधिकारी र गुनासो पेटिकाको व्यवस्था गरिनुका साथै निजको कार्यकक्ष तथा गुनासो पेटिका कार्यालयको भुईंतलाको सबैभन्दा पहुँचयोग्य स्थानमा रहेको र प्राप्त गुनासाहरू समय मै फछ्र्यौट हुने गरेको	गुनासो सुन्ने अधिकारी र गुनासो पेटिकाको व्यवस्था गरिनुका साथै निजको कार्यकक्ष तथा गुनासो पेटिका कार्यालयको भुईंतलाको सबैभन्दा पहुँचयोग्य स्थानमा रहेको तर प्राप्त गुनासाहरू समय मै सम्बोधन हुने नगरेको	गुनासो सुन्ने अधिकारी र गुनासो पेटिकाको व्यवस्था गरिनुका साथै निजको कार्यकक्ष तथा गुनासो पेटिका कार्यालयको भुईंतलाको सबैभन्दा पहुँचयोग्य स्थानमा राख्ने व्यवस्था नमिलाइएको	• गुनासो सुन्ने अधिकारी तोकेको पत्र • गुनासो पेटिका र गुनासो सुन्ने अधिकारीको कार्यकक्षको अवस्थितिको तस्विर • गुनासो दर्ता र फछ्र्यौटको विवरण	

विषयक्षेत्र	सूचक	१ अङ्क आउने अवस्था	०.५ अङ्क आउने अवस्था	० आउने अवस्था	प्रमाणीकरणको आधार	प्राप्ताङ्क
	५.९ अति गरिब तथा लोपोन्मुख समुदायका व्यक्तिलाई निःशुल्क सेवा प्रवाह	अति गरिब तथा लोपोन्मुख समुदायका व्यक्तिलाई निःशुल्क सेवा प्रवाह गर्ने गरिएको र सो को सम्बन्धमा सुसूचित गर्ने व्यवस्था समेत गरिएको	अति गरिब तथा लोपोन्मुख समुदायका व्यक्तिलाई निःशुल्क सेवा प्रवाह गर्ने गरिएको तर सो सम्बन्धमा सुसूचित गर्ने व्यवस्था नगरिएको	अति गरिब तथा लोपोन्मुख समुदायका व्यक्तिलाई निःशुल्क सेवा प्रवाह गर्ने नगरिएको	• निःशुल्क सेवा प्रवाह गर्ने सम्बन्धी नीतिगत निर्णय • निःशुल्क सेवा प्रवाह गरेको विवरण • प्रचार-प्रसार गरेको प्रमाण	
	५.१० सेवा प्रवाहका सुधारका क्षेत्रको पहिचान र कार्ययोजना निर्माण	सेवा प्रवाहका सुधारका क्षेत्रको पहिचान र कार्ययोजना निर्माण गरी कार्यान्वयन भएको	सेवा प्रवाहका सुधारको सम्बन्धमा अध्ययन भई कार्ययोजना निर्माण भएको तर कार्यान्वयन नभएको	सेवा प्रवाहका सुधारका क्षेत्रको सम्बन्धमा कुनै अध्ययन नभएको	• अध्ययन दस्ताबेज • सुधार कार्ययोजना • कार्ययोजना अनुसार कार्यान्वयनको प्रगति प्रतिवेदन	
	५.११ बालबालिका, अपाङ्गमैत्री, तथा लैङ्गिक संवेदनशील (यौनिक अल्पसंख्यक सहित) मैत्री पूर्वाधार तथा अन्य संरचनाको व्यवस्था	पूर्वाधार तथा अन्य संरचना निर्माण गर्दा बालबालिका, अपाङ्गमैत्री, तथा लैङ्गिक संवेदनशील (यौनिक अल्पसंख्यक सहित) का विषयहरू भवन आचारसंहितामा स्पष्ट रूपमा उल्लेख गरी कार्ययोजना बनाई	पूर्वाधार तथा अन्य संरचना निर्माण गर्दा बालबालिका, अपाङ्गमैत्री, तथा लैङ्गिक संवेदनशील (यौनिक अल्पसंख्यक सहित) का विषयहरू भवन आचारसंहितामा स्पष्ट रूपमा उल्लेख गरी कार्ययोजना मात्र बनाएको तर कार्यान्वयन	पूर्वाधार तथा अन्य संरचना निर्माण गर्दा बालबालिका, अपाङ्गमैत्री, तथा लैङ्गिक संवेदनशील (यौनिक अल्पसंख्यक सहित) का विषयहरू भवन आचारसंसंहिता नबनेको ।	• भवन तथा पुर्वाधार निर्माण आचारसंहिता • बालबालिका, अपाङ्गमैत्री, तथा लैङ्गिक संवेदनशील मैत्री पूर्वाधार तथा अन्य संरचनाको व्यवस्था सम्बन्धी निर्णय	

विषयक्षेत्र	सूचक	१ अङ्क आउने अवस्था	०.५ अङ्क आउने अवस्था	० आउने अवस्था	प्रमाणीकरणको आधार	प्राप्ताङ्क
		कार्यान्वयन गरेको	नगरेको			
	५.१२ योजना तथा कार्यक्रम निर्माणमा बेरोजगार तथा गरिबीको नक्साङ्कनको समेत आधार लिई महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगार , आयमूलक र सीपमूलक कार्यक्रमहरूको तर्जुमा र कार्यान्वयन	वार्षिक बजेटमा समावेश गरी कार्यान्वयन गरिएको	वार्षिक बजेटमा समावेश गरिएको तर कार्यान्वयन नगरिएको	कार्यक्रमहरू नराखिएको	वार्षिक योजना तर्जुमा तथा बजेट	
	५.१३ स्वरोजगार तथा वैदेशिक रोजगारीमा जाने महिला तथा वञ्चितिकरण परेको समुदायको क्षमता विकासका लागि कार्यक्रम कार्यान्वयनको अवस्था	कम्तीमा ५ वटा कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गरेको	आंशिक रूपमा कार्यक्रमहरू तय गरी कार्यान्वयन गर्ने गरेको	कुनै पनि कार्यक्रमहरू नगरेको	• वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम • कार्यक्रम सम्पन्न प्रतिवेदन	
	५.१४ महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेका वर्ग वा समुदायलाई लक्षित गरेर राखेको कार्यक्रम तथा बजेटका सम्बन्धमा	सरोकारवालाले थाहा पाउनेगरी पत्रपत्रिका, एफ.एम., टेलिभिजन, सूचनापाटी लगायत वेबसाइटको	सरोकारवालाले थाहा पाउनेगरी कम्तीमा सूचना पाटी र वेबसाइटको माध्यमबाट सार्वजनिकीकरण गरेको	सरोकारवालाले थाहा पाउने गरी सार्वजनिकीकरण गर्ने नगरेको	• सार्वजनिकीकरण गरेको प्रमाण • सूचना पाटीमा राखेको तस्विर • वेबसाइटको लिङ्क	

विषयक्षेत्र	सूचक	१ अङ्क आउने अवस्था	०.५ अङ्क आउने अवस्था	० आउने अवस्था	प्रमाणीकरणको आधार	प्राप्ताङ्क
	सरोकारवालालाई जानकारीको अवस्था	माध्यमबाट सार्वजनिकीकरण गरेको				
	५.१५ महिला तथा पछाडि पारिएका वर्ग समुदायबाट क्षेत्रगत रुपमा जस्तै पशु सेवा, कृषि, स्वास्थ्य, सूचना र सञ्चार प्रविधि, पूर्वाधार जस्ता प्राविधिक सेवामा प्रवेशको वातावरण तयारीको अवस्था	प्रवेशका लागि वातावरण तयार गर्न बजेट तथा कार्यक्रम राखिएको र कार्यान्वयन समेत गर्ने गरिएको,	बजेट तथा कार्यक्रम राखिएको तर कार्यान्वयन गर्ने नगरिएको	बजेट तथा कार्यक्रम नै नराखिएको	• वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम • कार्यक्रम सम्पन्न प्रतिवेदन	

अनुसूची —२
(दफा ९ को उपदफा (१) सँग सम्बन्धित)

लैससास परीक्षणका विधिहरू

यस कार्यविधि बमोजिम प्रदेश सरकार अन्तर्गतका प्रत्येक निकायको लैससास परीक्षण गर्दा देहायको विधिहरू अवलम्बन गरी लैससास अवस्था विश्लेषण र प्रतिवेदन गर्नु पर्नेछ :—

(क) दस्ताबेज समीक्षा

परीक्षण कार्यदलले सम्बन्धित निकायको दस्ताबेजहरू (नीति, कानून, क्षमता विकास योजना, वार्षिक योजना, आवधिक योजना, वार्षिक प्रतिवेदन, आर्थिक प्रतिवेदन, चौमासिक/वार्षिक समीक्षाको प्रतिवेदन, विकास बुलेटिन पार्श्वचित्र तथा विभिन्न समयमा भएका निर्णयहरू) को लैससास दृष्टिकोणबाट अध्ययन, विश्लेषण र पुनरावलोकन गरी प्रतिवेदन तयार गर्नु पर्नेछ ।

(ख) लक्षित समुदाय छलफल

लैससास परीक्षण गर्दा लैससास परीक्षण गर्न लागिएको निकायसँग सरोकार राख्ने समूहहरूसँग सम्बन्धित सवालहरूमा थप जानकारी लिन अनुसूची—१ बमोजिमका सूचकहरूको आधारमा लक्षित समुदाय छलफल गर्नु पर्नेछ ।

(ग) मुख्य सूचनादातासँग अन्तर्वार्ता

लैससास परीक्षणको गोष्ठी सञ्चालनपूर्व सम्बन्धित सूचना सङ्कलन र छलफलहरूबाट देखिएका नतिजाहरूको बारेमा पुस्टयाइ तथा थप जानकारी लिनका लागि लैससास परीक्षण गर्न लागिएको निकायको मुख्य सरोकारवाला वा प्रतिनिधिहरूसँग अन्तर्वार्ता गर्नु पर्नेछ ।

(घ) कार्यशाला सञ्चालन (सूचकहरूको लेखाजोखा)

अनुसूची —१ बमोजिमका सूचकहरूको परीक्षणका लागि लैससास परीक्षण कार्यशाला आयोजना गरी प्राप्ताङ्कहरूलाई अनुसूची —३ बमोजिमको माकुरे जालोमा समेत उतार गर्नु पर्नेछ ।

(ङ) अवस्था विश्लेषण

परीक्षण कार्यदलले सहभागितात्मक विधिका आधारमा कार्यशाला कै अवधिमा लैससासको क्षेत्रमा विगतमा भए गरेका गतिविधिहरू र प्राप्त अनुभवको अवस्थाको सबल र दुर्बल पक्ष तथा अवसर र चुनौतीको विश्लेषण गरी अनुसूची —४ र प्राप्त मुख्य उपलब्धिहरूलाई अनुसूची —५ बमोजिमको ढाँचामा तयार गर्नु पर्नेछ ।

(च) कार्ययोजना तयार

लैससास परीक्षण र खण्ड (ङ) बमोजिमको सबल र दुर्बल पक्ष तथा अवसर र चुनौतीको विश्लेषण समेतको आधारमा आगामी दिनमा सञ्चालन गर्नु पर्ने क्रियाकलाप र सुझाव समेत राखि अनुसूची —६ बमोजिमको कार्यान्वयन कार्ययोजना तर्जुमा गर्नु पर्नेछ ।

(छ) प्रतिवेदन

लैससास परीक्षणको अन्तिम प्रतिवेदन अनुसूची —८ बमोजिमको ढाँचामा तयार गरी लैससास परीक्षण गरिएको निकायका प्रमुख समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ ।

अनुसूची –३
(दफा ९ को उपदफा (२) सँग सम्बन्धित)

<u>माकुरे जालो चित्र विश्लेषण</u>

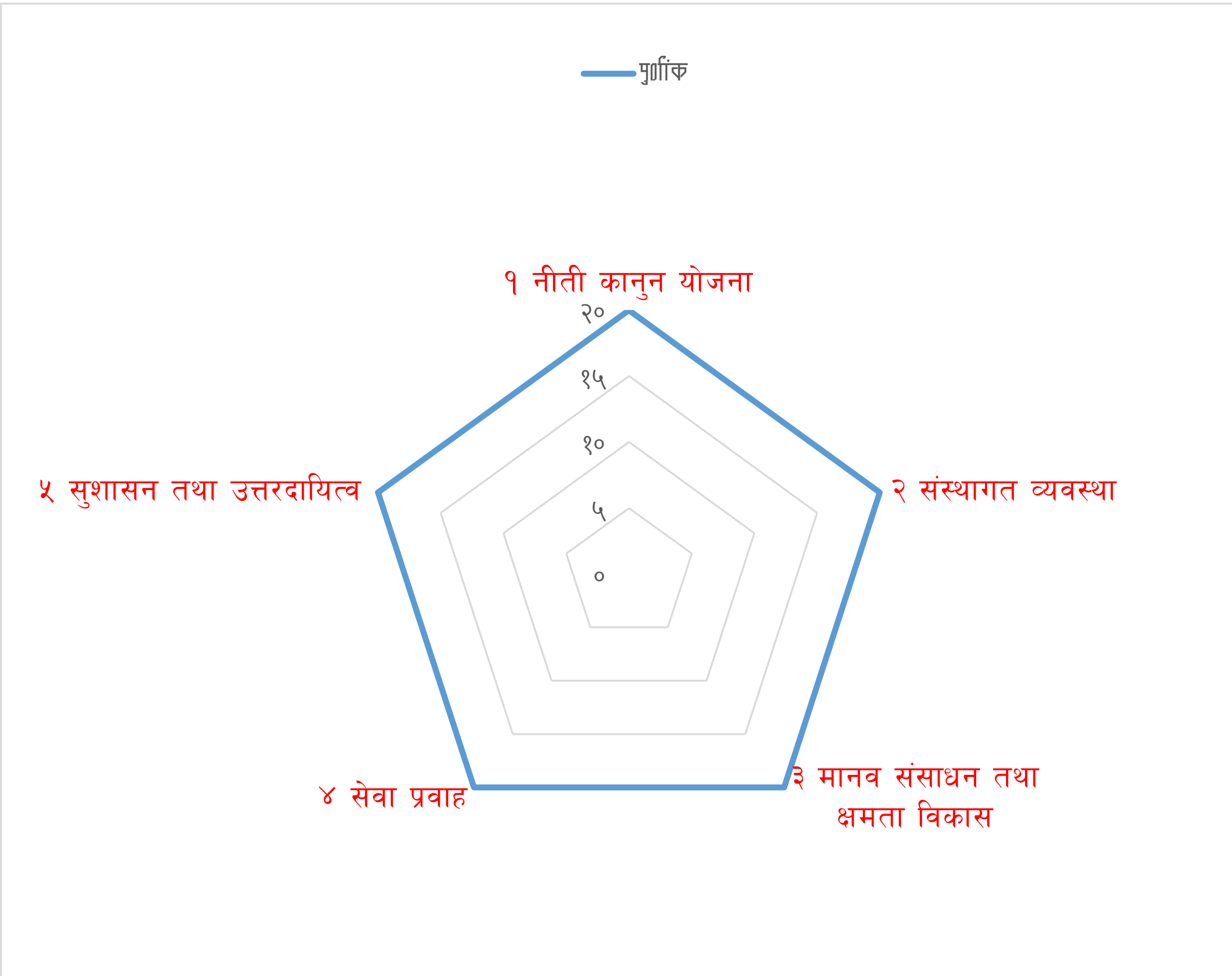

अनुसूची –४

(दफा ९ को उपदफा (३) सँग सम्बन्धित)

<u>लैससास सबल र दुर्बल पक्ष तथा अवसर र चुनौती विश्लेषण तालिका</u>

मूल शीर्षक	सबल पक्षहरू	दुर्बल/सुधार गर्नु पर्ने पक्षहरू	अवसर	चुनौती

अनुसूची –५

(दफा ९ को उपदफा (३) सँग सम्बन्धित)

<u>लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणबाट प्राप्त प्रमुख उपलब्धिहरू</u>

विषय क्षेत्र र सूचक	प्रमुख उपलब्धिहरू
१. नीति, कानून, योजना र तथा कार्यक्रम	
१.१	
१.२	
२. संस्थागत व्यवस्था	
२.१	
२.२	
३. मानव संसाधन तथा क्षमता विकास	
३.१	
३.२	
४. सुशासन तथा उत्तरदायित्व	
४.१	
४.२	
५. सेवा प्रवाह	
५.१	
५.२	

अनुसूची –६
(दफा ९ को उपदफा (४) सँग सम्बन्धित)

लैससास कार्यान्वयन कार्ययोजना

पूर्णाङ्क	प्रासाङ्क	अवस्था सुधारका लागि आवश्यक क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी			समायावधि	थप आर्थिक दायित्व बेहोर्नु पर्ने/नपर्ने	
			पहलकर्ता	निर्णायकर्ता	कार्यान्वय नकर्ता		पर्ने (अनुमानित रकम रू. हजारमा स्रोत प्रष्ट खुलाउने)]	नपर्ने
१. नीति, कानून, योजना तथा कार्यक्रम								
		१.१						
		१.२						
		१.३						
२.संस्थागत व्यवस्था								
		२.१						
		२.२						
		२.३						
३. मानव संसाधन तथा क्षमता विकास								
		३.१						
		३.२						
		३.३						
४. सुशासन तथा उत्तरदायित्व								
		४.१						
		४.२						
		४.३						
५. सेवा प्रवाह								
		५.१						
		५.२						

अनुसूची –७
(दफा १० सँग सम्बन्धित)

लैससास परीक्षणका चरणहरू

प्रदेश सरकार अन्तर्गतका प्रत्येक सार्वजनिक निकायले लैससास परीक्षण गर्दा देहायका तीन चरणमा सम्पन्न गर्नु पर्नेछ :-

१. **तयारी चरण (समय १ दिन)**

(क) लैससास परीक्षणका लागि कार्यदल बनाउने,

(ख) कार्यशाला गोष्ठीको पूर्व तयारी तथा चाहिने सामग्रीहरूको व्यवस्था गर्ने,

(ग) लैससास परीक्षणका उद्देश्य र प्रक्रियाका बारेमा परीक्षण हुने निकायका कर्मचारीहरूलाई अभिमुखीकरण सञ्चालन गर्ने । यस्तो निकायमा जनप्रतिनिधि समेत रहने भएमा निजहरूलाई समेत अभिमुखीकरणमा सहभागी गराउने,

(घ) लैससास परीक्षणको लागि सहभागीहरूको सूची तयार गर्ने । लैससास कार्यशाला गोष्ठी सञ्चालनको लागि मिति, स्थान, समय अवधि तोक्ने ।

२. **परीक्षण चरण (समय २ दिन)**

(क) पदाधिकारी तथा कर्मचारी र कार्यदल सदस्यहरूको उपस्थितिमा लैससास परीक्षण बैठक सञ्चालन गर्ने । अनुसूची –१ मा उल्लिखित सूचकहरूमा छलफल गरी अङ्क प्रदान गर्ने,

(ख) लैससास परीक्षण सूचकहरूलाई अधिकतम अङ्कभार १ राखि मूल्याङ्कन गर्नु पर्नेछ, जसमा सहभागितात्मक छलफलबाट सूचक प्रमाणीकरणका आधारहरू बमोजिम प्राप्त प्रमाण समेतका आधारमा राम्रो देखिएमा एक (१), मध्यम देखिएमा शून्य दशमलव पाँच (०.५) र कमजोर अवस्थाको लागि शून्य (०) अङ्क प्रदान गर्नु पर्ने,

(ग) लैससास परीक्षण कार्यशाला एक दिन र पुस्ट्याइका आधारहरू सङ्कलन गर्न एक दिन वा समानान्तर रूपमा सञ्चालन गर्न सकिने,

(घ) प्रत्येक विषय क्षेत्रको पाएको कुल प्राप्ताङ्कको आधारमा लैससास परीक्षण गरिने निकायको वर्तमान लैससास अवस्था अनुसूची –३ अनुसारको नमुना माकुरे जालोमा चित्रण गर्ने,

(ङ) प्राप्ताङ्कको आधारमा लैससास परीक्षण गरिएको निकायको विषय क्षेत्रगत लैससास अवस्था अनुसूची –४ बमोजिमको ढाँचामा विश्लेषण गर्ने । यसरी विश्लेषण गर्दा पूर्णाङ्क अङ्क प्राप्त विषय क्षेत्रलाई सबल पक्ष र त्यसभन्दा कम प्राप्त हुने विषय क्षेत्रलाई सुधार गर्नुपर्ने पक्षमा राख्नु पर्ने,

(च) परीक्षणबाट लैससास क्षेत्रमा प्राप्त मुख्य उपलब्धिहरूलाई अनुसूची –५ बमोजिमको ढाँचामा तयार गर्ने,

(छ) पहिचान गरिएका सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरूलाई आगामी दिनमा सुधार गर्न अनुसूची —६ बमोजिम कार्ययोजना तयार गर्ने ।

३. **प्रतिवेदन चरण (समय २ दिन)**

(क) बुँदा नं. २ बमोजिमको परीक्षण चरणका क्रियाकलापहरू सकिएपश्चात लैससास परीक्षण कार्यदलले प्रारम्भिक प्रतिवेदन परीक्षण सम्पन्न भएको निकायको प्रमुख समक्ष पेश गर्ने,

(ख) प्रारम्भिक प्रतिवेदनमाथि प्राप्त सुझाव समेतका आधारमा लैससास परीक्षण कार्यदलले अनुसूची — ८ बमोजिमको ढाँचामा विस्तृत प्रतिवेदन तयार गर्ने,

(ग) परीक्षणको अन्तिम प्रतिवेदन कार्यालय प्रमुख समक्ष पेश गर्ने । कार्यालय प्रमुखले उक्त प्रतिवेदनको प्रति यस कार्यविधिमा उल्लेख गरिएका निकायहरूमा पठाउने ।

अनुसूची — ८
(दफा ११ को उपदफा (१) सँग सम्बन्धित)

लैससास परीक्षण प्रतिवेदनको ढाँचा

१. पृष्ठभूमि

२. अध्ययनको महत्व

३. लैङ्गिक बजेट परीक्षणको उद्देश्यहरू

४. लैङ्गिक परीक्षणले समेट्ने क्षेत्रहरू

५. लैङ्गिक परीक्षणको विधि र तरिका

६. लैङ्गिक परीक्षणका सहभागीहरू

७. लैङ्गिक परीक्षणको विश्लेषणका औजारहरू

८. लैङ्गिक परीक्षणबाट आएका मुख्य प्राप्तिहरू

९. लैससास बजेट परीक्षण विधिबाट देखिएका लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको अवस्था

१०. परीक्षणपश्चात सूचकहरूले प्राप्त गरेका अङ्क

११. लैङ्गिक परीक्षण नतिजाको माकुरे जालो

१२. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणका सबल पक्ष र सुधार गर्नु पर्ने पक्षहरू

१३. लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशी विकास कार्ययोजना

१४. निष्कर्ष

१५. सुझाव

१६. अनुसूचीहरू

(क) लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण सूचक (प्राप्ताङ्क र प्रमाणीकरण आधार सहित)

(ख) लैङ्गिक परीक्षण कार्यक्रमका केही झलकहरू

(ग) सहभागी नामावली, बैठक निर्णयहरू

(घ) तस्विरहरू